1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 5-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел.: в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-8237

РІК LXX. Ч. 192. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 9-го ЖОВТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 9, 1963 No. 192. VOL. LXX.

ГУРАГАН ФЛОРА ВБИВ У ГАЇТІ 4,000 ОСІБ

АМЕРИКА РАДА ДОПОМОГТИ ГАЇТІ ТА КУБІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Маямі, Флорида. — Виявляється, що гураган Флора, який минулого тижня лютував у Гаїтській Республіці, вбив не 400, тільки принаймні 4,000 осіб та знищив дві треті частини тієї країни. Цей сам гураган вже четвертий день в понеділок 7-го жовтня бушував на острові Кубі, де спричинив жахливі матеріяльні знищення, про які ще немає докладних відомостей, бо уряд комуністичного диктатора Кастра не подає вісток про цю катастрофу за кордон. І так містечко Маярі, що є віддалене 50 миль на північний захід від американської морської бази на Кубі Ґвантанамо, за допомогою радія просило про допомогу, як це переловив був американський корабель, але радіова стація в Сантіяґо перервала цю авдицію та заборонила просити допомоги в американців. Американський Червоний Хрест вислав співчуття гаїтському та кубинському Червоним Хрестам. Він зможе допомогти Червоним Хрестам в тих країнах, якщо вони проситимуть допомоги на засаді звичайної людяности. Американський Червоний Хрест вже робить заходи, щоб допомагати Гаїті, де понад 100,000 осіб без даху над головою. Американський літаконосець Лейк Чемплейн стоїть в столиці Гаїті, порті Порто Прінс і вислав гелікоптери, щоб встановити висоту шкоди, спричиненої гураґаном. Бракує води до пиття, харчів, ліків, як заявив міністер здоров'я Жірард Філіпо. Гураґан зовсім знищив плянтації кави, рижу і бананів — головних продуктів Гаїті. Столиця Гаїті є ізольована від решти країни, бо водою залиті всі шляхи, і тому не можна вислати допомоги. Від п'ятниці гураґан Флора бушує на острові Кубі і нищить його так основно, немов би за якимсь пляном, бо в деяких районах гураґан появився вже вдруге. Найбільше знищені провінції Орієнте та Камаґей. Кубинське радіо повідомило про те, що з міст Сантіяґо та Вікторія де Ляс Тунас евакуйовано 35,000 осіб, бо внаслідок зливних дощів і гураґану позавалювалися доми та позаливані водою всі шляхи й вулиці. Бюро погоди веде свої записки 75 років і досі воно ще не занотувало, щоб гураґан так довго бушував на одному місці, як це тепер сталося на Кубі. Сила вітру є різна, від 85 миль на годину до 140 миль. Разом із вітром падає зливний дощ, майже без устанку, в Джамейці, Гаїті, Кубі та на Багамських островах. Буревії сягають вже до Флориди, де втопився 19-річний студент Маямського університету Френк Норман, який купався в океані. Покищо не відомо, скільки осіб згинуло від гураґану на Кубі, говориться тільки про кільканадцять осіб. Гаїті й Кубі допомагатиме американська гуманітарна інституція Червоний Хрест, а уряд ЗДА не буде вмішуватися до цієї справи. Уряд Гаїті вже просив Вашингтон про допомогу.

Палатна Комісія Видатків зменшила витрати на космічну програму до $5.1 більйона

Вашингтон. — Палатна Комісія Видатків 7-го жовтня зменшила витрати на Космічну програму до дол. 5.1 більйона, на дол. 612 мільйонів менше, як домагався уряд, і на дол. 250 мільйонів менше, як признав був Конґрес. Директор Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Джеймс Е. Вебб заявив, що оце зменшення бюджету на дол. 250 мільйонів загрожує здійсненню програми лету до Місяця до 1970 року. Інший представник Космічно Адміністрації сказав таке: „Ми могли б ще якось обстати, коли б нам признали дол. 5.35 більйона, це значить стільки, скільки ухвалив Конґрес, але ми не вижимо з дол. 5.1 більйона'. Вебб твердить, що як не збільшать цієї суми, то програма лету до Місяця буде на два або і три роки спізнена, і ЗДА втратять те місце, яке вони вже здобули у змаганнях за те, хто перший дістанеться на Місяць. Дехто гадає, що Палатна Комісія діяла під впливом пропозиції президента Кеннеді співпрацювати з СССР в космічній програмі.

Колишній голова програми лету до Місяця проти співпраці з СССР

Ню Йорк. — Колишній голова програми лету до Місяця Д. Брейнерд Голмс в радіовому й телевізійному інтев'ю заявив, що він є проти того, щоб ЗДА співпрацювали з СССР в експедиції до Місяця. На його думку така співпраця була б коштовна, не мала б успіху і могла б бути дуже небезпечною. Голмс гадає, що президент Кеннеді мав на думці тільки наукову, а не дійсну співпрацю в леті астронавтів до Місяця. В іншому інтерв'ю астронавт командор Ален Б. Шеперд виявив, що нова група астронавтів матиме між собою і таких летунів, які одночасно мали б і наукову підготову, це значить, що ті астронавти матимуть наукові ступні з таких наук, як астрологія, геологія, фізіологія. Це будуть в першу чергу науковці, але вони мусітимуть відбути найконечніший летунський і астронавтичний вишкіл.

В АМЕРИЦІ

● **Два колишні президенти** Гаррі С. Труман і Д. Д. Айзенгавер висловили своє вдоволення з того, що Сенат змінив свій реґулямін, який дозволить промовляти в повному Сенаті кожному колишньому президентові. Труман сказав, що так само повинна зробити й Палата Репрезентантів. Айзенгавер дякував за те відзначення, і заявив, що, покищо, не думає скористати з цього привілею.

● **Сенат** вже почав при кінці тижня працю над податковим законопроєктом, який вже схвалила Палата Репрезентантів. Цей проєкт має 310 сторінок, і його вперше мусять перестудіювати фахівці Сенатської Фінансової Комісії. Уряд побоюється, щоб голова цієї комісії сенатор Гаррі Ф. Бирд не протягав праці над цим законопроєктом, згідно з яким прибуткові податки мали б бути зменшені на $ 11 більйонів в 1964 і 1965 роках.

● **В серпні 1963** американський експорт збільшився на 7 відсотків в порівнянні з липнем цього року і становить $ 1,896,000,000, на $ 155,000,000 більше, як в липні. Цьогорічний експорт в серпні був на 12,5 відсотка більше, як в тому самому місяці в 1962 році. Торговельний експорт в 1962 році виносив $ 20,630,000,000, а разом з військовим експортом — $ 21,360,000,000.

● **Сенатор** республіканець Беррі Голдвотер, який є претендентом на кандидата на президента, промовляючи на зборах Федерації Американських Жінок в Коронадо, Каліфорнія, твердив, що уряд президента Кеннеді „встановив" товариство взаїмної допомоги" з СССР і впродовж одного місяця запропонував Совєтам співпрацю в леті до місяця, припинив переводити пробні експльозії атомові в повітрі та запроєктував продати комуністам пшеницю, щоб допомогти совєтському рільництву.

СССР формально звернулися до ЗДА в справі закупна збіжжя і зерна

Вашингтон. — Совєтський Союз звернувся до З'єдинених Держав офіційно з пропозицією щодо закупна 4,000,000 тонн американської пшениці. Річ іде про кругло 150 мільйонів бушлів загальної вартости кругло 250 мільйонів дол. Представник Совєтів Леонід Матвєєв, який перевів подібну трансакцію з Канадою на суму 500 мільйонів дол., перебуває в Оттаві і буцім-то чекає на вістку з Вашинґтону, щоб приїхати до ЗДА для сфіналізування умови. Американський Уряд буцім-то у принципі згідний, але дасть свою згоду для переведення продажу Совєтам збіжжя і зерна приватним американським експортерам. Совєти платили Канаді по 1.74 дол. за бушель. Американська пшениця трохи дорожча, бо $1.76\frac{1}{2}$ до 1.78 дол., у чому вже включено 55 центів, що ними Уряд субвенціонує експорт збіжжя (від бушля). Крім канадійського збіжжя, СССР закупив також збіжжя на кругло 200 мільйонів дол. в Австралії. Окремо Болгарія, Чехословаччина і Мадярщина звернулись до Америки в справі продажу їм збіжжя на загальну суму кругло 60 мільйонів дол. Крім торговельно-фінансової сторінки тієї трансакції — вона має поважну політичну сторінку, бо свідчить передусім про дуже важку ситуацію, в якій опинились Совєти внаслідку банкрутства свого сільського господарства. Водночас, сенатор Вилліс Робертсон з Вірджінії звернув увагу, що перед тим, як ЗДА продають збіжжя Совєтам, Совєти повинні заплатити 600 мільйонів дол., що їх винні ще з воєнних часів за отриману тоді допомогу воєнними доставами і харчами. Коли б ЗДА продали збіжжя Совєтам, то в дотичній умові має бути застереження, щоб те збіжжя не пересилати іншим країнам, бо існує підозра, що Совєти потребують його також для Куби.

Айзенгавер не вірить у відлигу у взаєминах між Сходом і Заходом

Вашингтон. — Колишній президент Д. Д. Айзенгавер в інтерв'ю з чотирма співробітниками щоденників заявив, що він не вірить в те, що тепер була якась відлига у взаєминах між Сходом і Заходом, або докладніше кажучи, між Москвою і Вашинґтоном, як про це дехто говорить. Айзенгавер гадає, що є тільки зміна тактики Москви. На думку колишнього президента ЗДА могли б продавати пшеницю СССР, коли б це був добрий бизнес для цієї країни, але він не знає, чи воно так дійсно є. В справі співпраці з СССР в подорожі до Місяця Айзенгавер має поважні сумніви, чи варт змагатися з СССР в цій справі, бо здобуття Місяця не має вартости ані для ЗДА ані для вільного світу. Колишній президент обороняє витрати на допомогу закордонним країнам, бо хоч ця країна видала вже на закордонну допомогу дол. 103 більйонів, то кожний американець повинен запитати себе, що досі було б із вільним світом, коли б ЗДА не були видали цих грошей. Айзенгавер не є вдоволений із французької політики в справі атомових проб, Спільного Европейського Ринку та НАТО.

Наукове Товариство ім. Шевченка Канади влаштовує свою XII наукову конференцію

Торонто, Канада. — Дванадцята наукова конференція Наукового Товариства ім. Шевченка в Канаді відбудеться для відзначення 90-річчя існування НТШ — в днях 12, 13 і 14 жовтня ц.р. в приміщеннях Українського Національного Об'єднання (УНО) при 297 Коледж Стріт у Торонті. В першій частині програми цієї конференції, що відбудеться в суботу 12 жовтня від год 10:00 ранку до 2:00 по пол. будуть прочитані надіслані з закордону доповіді проф. Є. Онацького, д-ра Дм. Бучинського, д-ра Б. Казимири, проф. д-ра М. Андрусяка, інж. Є. Чайківського та проф. І. Кейвана. По полудні цього ж дня виступлять із доповідями проф. д-р Є. Вертипорох, дир. Ст. Гевак, проф. Т. Залеський, д-р О. Бойко. мґр. Яр. Онищук, проф. В. Біберович, д-р Є. Рибак. В неділю по полудні під час пленарного засідання, що його відкриє голова НТШ Канади проф. Є. Вертипорох, виступлять із доповідями проф. д-р В. Ю. Кисілевський, проф. д-р Т. Мацьків, мґр Дм. Штогрин, д-р Д. Антонович та д-р А. Базилевич. В понеділок по полудні в рамцях цієї конференції відбудуться наради правописної комісії, під час яких читатимуть свої доповіді проф. Степан Ковальський-Ромен, проф. д-р Матвій Стахів та проф. д-р Ярослав Рудницький.

● **Президент Кеннеді** в найближчому часі має заплянованих 5 виїздів із столиці. І так 19 жовтня він поїде до Бостону, де буде присутній на стейтовому демократичному прийнятті, а 26-го жовтня братиме участь в церемонії Меморіяльної Бібліотеки ім. поета Роберта Фроста. 8-го листопада буде Президент в Ню Йорку на прийнятті в його шану, яке влаштовує Протестантська Рада Ню Йорку, 18-го листопада промовлятиме на зборах Флоридської Торговельної Палати в Темпі, а 21 і 22 листопада буде в Тексасі, куди його запросив тексаський губернатор Джан Конеллі.

ГЕНЕРАЛЬНЕ ЗІБРАННЯ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК

Сестри Чина Св. Василія Великого відбули востаннє своє генеральне зібрання у Римі з участю сестер із американської (у Факс Чейз біля Філядельфії і Юніонтавні, Па.), арґентинської та юґославської провінцій. На зібранні був присутній також Митрополит-Ісповідник Йосиф Сліпий. На фото (в першому ряді): мати Олена, мати Василія, мати Клавдія, митрополит Йосиф Сліпий, мати Евсебія і мати Макрина. У другому ряді: мати Евстахія, мати Макрина, сестра Боніфація, мати Марія, сестра Євангелиста, сестра Ольга, мати Ольга, мати Джерома, мати Аґнета. В останньому ряді: мати Авґустина, мати Йосифа, мати Евфрозина, мати Даниїла і мати Марія

САМОГУБСТВО НА ЗНАК ПРОТЕСТУ

Вже шостий з черги буддистський монах в Південному В'єтнамі підпалив себе на публічному місці в столиці Сайґоні і згорів — на знак протесту проти переслідувань буддистів реакційним режимом президента Нґо Дінг Дієма. На цій світлині видно 22-річного монаха Кванґ Гуонґа, як він згорів на центральній площі в Сайґоні в минулу суботу. Південно-в'єтнамські поліцисти важко побили трьох американських журналістів, які робили світлини з тієї страхітливої сцени. Все ж, одному з них вдалося свою камеру врятувати. Фанатик-буддист облив себе газоліною, підпалив сірником і сидів спокійно на вулиці, поки — впродовж трьох хвилин — не згорів на смерть.

СССР хоче використати в ОН справу В'єтнаму для атаки проти ЗДА

Об'єднані Нації. — Совєтський Союз спротивився у минулий понеділок 7-го жовтня ц.р. пропозиції Південного В'єтнаму, щоб президент Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй д-р Карльос Соса Родріґез з Венесуелі призначив місію, яка виїхала б до Південного В'єтнаму для перевірення слушности скарги, що її 16 держав під проводом Цейльону зголосили проти південно-в'єтнамського уряду. Вони оскаржили південно-в'єтнамський режим Нґо Дінг Дієма у порушенні конвенції про права людини і громадянина переслідуванням всіх опонентів режиму та особливо визнавців буддизму, дармащо вони становлять 70 відсотків населення Південного В'єтнаму. У тій скарзі закидається, що у в'язницях Південного В'єтнаму перебувають 150,000 осіб, проти яких не було судової розправи, що сотні тисяч людей мусіли рятуватись втечею до сусідньої Камбоджі та що названий уряд навіть у розподілі харчів ставиться ворожо до буддистів. Представник СССР Ніколай Федоренко з свого боку запропонував, щоб ситуацію у Південному В'єтнамі розслідила Комісія з трьох членів — Індії, Канади і Польщі, — така сама, як вона існує в сусідньому Ляосі, та щоб вислід свого слідства передала до відома двом „спонзорам" Женевської конференції з 1954 року, на якій створено державу В'єтнам і відразу поділено її на дві частини, — Совєтському Союзові і Британії. Польський член тієї Комісії є експонентом Совєтів, тому представник Британії відразу спротивився, висловивши здивування, що Совєти перед тим не порозумілись з британійським урядом. СССР хоче поширити дебати над внеском Цейльону, щоб використати їх для пропаґанди проти ЗДА. На внесок Коста Ріки засідання Генеральної Асамблеї перервано, щоб можна було порозумітись щодо резолюції. Тим часом ЗДА припинили так звану торговельну допомогу Південному В'єтнамові, що її давали у постаті різних товарів. До Ню Йорку прибула пані Нґо Дінг Ню, братова президента Нґо Дінг Дієма, відома з своїх реакційних та антиамериканських завваг.

Уперше в історії Ірану жінки засіли в тамошньому парляменті

Тегеран. — Шах Ірану Мохаммад Різа Палеві урочисто відкрив в минулу неділю 6-го жовтня ц. р. парлямент, після того, як в травні 1961 р. шах розв'язав парлямент під впливом нарікань, що тодішні вибори були пофальшовані. 17 вересня ц. р. відбулись нові вибори, в яких уперше в історії Ірану, внаслідку переведеної зміни виборчої ординації, обрано також шість жінок до нижчої і дві жінки до вищої палати парляменту. Шахові товаришила до парляменту теж його дружина, королева Фарах, надзвичайно популярна молода красуня, яка дала іранському народові наступника престолу, що його Різа Палеві не міг дістати від двох попередніх своїх дружин. У своїй престольній промові шах ствердив вірність Ірану так званому СЕНТО, себто Центральному Союзові, до якого належить Британія, Туреччина, Іран і Пакістан та посередньо ЗДА, але підкреслив теж добрі „сусідські" взаємини з СССР, Іраком і Афґаністаном. Він заповів в ділянці закордонної політики боротьбу за світовий мир і проти перегонів у міжнародному зброєнні та у внутрішній політиці — піднесення доходів кожного громадянина і піднесення сільсько-господарської та промислової продукції. Прем'єр Ас. Алам має, згідно з конституцією, податись на початку парляментарної сесії до димісії. Шах вірогідно призначить його знову на прем'єра.

Українська хроніка

● **Відомий мовознавець Юрій Шевельов**, професор Колумбійського університету виголосить під час Пленарної Наукової Конференції УВАН, що відбудеться в суботу 12 жовтня о год. 7-ій веч., в конференційній залі УВАН при 206 Вест 100 вул. у Ню Йорку доповідь на тему „Українська мова в реконструкції праслов'янської інтонаційної системи". Відбудеться ця доповідь на відкриття академічного року 1963/64.

● **Авторський вечір Миколи Понеділка**, відомого українського письменника і фейлетоніста відбудеться в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку в п'ятницю 11 жовтня ц. р. Свої нові, ніде недруковані твори читатиме сам автор. Початок о год. 8-ій веч.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ ПІДПИСАВ ДОКУМЕНТ ПРО РАТИФІКАЦІЮ АТОМОВОГО ДОГОВОРУ

Вашингтон. — Президент Кеннеді підписав у понеділок 7 жовтня ц. р. у т. зв. договірній залі Білого Дому документ про ратифікацію договору, підписаного 6 серпня ц. р. у Москві, про частинне припинення атомових детонацій. Оригінальний договірний документ, підписаний у трьох примірниках, знаходиться у Москві, Лондоні і в скритці Державного Департаменту. У найближчий четвер відбудеться ще в названих трьох столицях церемонія, офіційно звана „протоколом про складення ратифікації", і тоді репрезентанти трьох договірних держав засвідчать один перед одним, що договір законно ратифікований та що ввійшов у силу. Насправді, ратифікація була переведена 24 вересня ц. р., коли-то Сенат затвердив той договір 80 голосами проти 19. За тим договором, заборонені всі ядрові детонації в повітрі, у космосі і під водою; тому надалі дозволено переводити такі детонації під землею. Перед актом підписання Президент відчитав коротку заяву, в якій ствердив на вступі: „У своїх перших двох декадах епоха нуклеарної енергії була сповнена страху, проте не позбавлена надії. Сьогодні страх є трохи менший, а надія трохи більша". Президент назвав атомовий договір „маленьким кроком вперед до безпеки" та „започаткуванням змагань до сутнього роззброєння". При тій церемонії були приявні 16 осіб — державний секретар Дін Раск, його заступник Аверелл Гарриман і гурт сенаторів з обох партій. Президент покористувався при підписуванні чотирьох ідентичних примірників документу 17-ма перами, що їх роздав приявним. Президент деклярував, що Америка буде вірна підписаному договорові „щодо букви і духа" та заявив, що якщо підписаний договір не виправдає покладених в нього надій та не доведе до бажаних наслідків, то все ж Америка не жалуватиме, що підписала його. Коментатори зауважують, що цей понеділковий акт був першою подією міжнародного значення, яка сталась в договірній залі Білого Дому від часу підписання в ній протоколу про закінчення еспансько-американської війни в 1898 р. за президента Вільяма МекКінлі.

Аденауер поручає продаж харчів Совєтам, якщо вони змінять політику

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер, який 15-го ц. м. відходить від свого становища, що його займав впродовж 14-ох років, наприкінці минулого тижня прощався з верхівкою Християнсько-соціяльної Унії, баварського відповідника Християнсько-демократичної Партії, що її лідером він залишається надалі. Він заявився проти будь-яких одностайних поступок Совєтам та зокрема проти продажу західніми державами великих транспортів збіжжя і зерна. Аденауер заявив, що той факт, що Совєти примушені звернутися до Заходу в справі закупна величезної скількости харчів, є великою політичною подією, яку треба би обміркувати на Раді НАТО та що піти назустріч Совєтам в цій справі можна б тільки тоді, як би вони виявили свою добру волю у зміні своєї аґресивно-імперіялістичної політики. Аденауер заявив, що „тільки найдурніше теля шукає собі свого різника". Він гостро засуджував говорення про „відпруження атмосфери" та „злагіднення міжнародної ситуації" коли ні в одній політичній справі нема порозуміння з Совєтами, бо — казав він — таке „відпруження" може за 24 години перемінитись у ще більше напруження. Він заявив, що рік тому у листі до Хрущова він пропонував 10-річне перемир'я між Совєтами і Західньою Німеччиною, з тим, що за 10 років відбувся в цілій Німеччині плебісцит у справі її з'єднання. Хрущов взагалі на того листа не відповів. Аденауер зробив ще одну важливу заяву, а саме він признав, що Західня Німеччина могла б партиципувати в концепції французького президента де Голя щодо створення спільної „інтеґрованої" західньо-европейської атомової потуги. Де Голь має тут на увазі Францію, Британію, Італію і Західню Німеччину. Британія відразу той плян відкинула.

Опозиція в Альжирі відкидає проєкт Бен Белли щодо злагоди

Альжир. — Диктаторський президент Альжиру Ахмед Бен Белла запропонував центральній опозиційній групі в Кабильському обширі, щоб вирівнання розбіжностей між ними передати на форум Фронту Національного Визволення, себто монопольної партії, на яку спирається Бен Белла, викинувши з її верхівки всіх своїх опонентів. Але лідер збройної опозиції Госін Аїт-Ахмед відкинув цю пропозицію, заявивши, що коли державне військо заатакує його головну кватиру в Мішеле, то збунтовані частини будуть відстрілюватись та що він сам організуватиме проти режиму Бен Белли партизанську війну. Про ситуацію в Альжирі преса подає суперечні вістки. Появилась навіть вістка, що Бен Белла не зможе виконати первісного пляну щодо своєї подорожі до Ню Йорку на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, бо ситуація в Альжирі надто поважна. Водночас державне радіо в Альжирі й Орані подає вістки про льояльність війська в цілому краю та про повну невдачу „зрадницьких затій".

У СВІТІ

● **Конґ Ле**, який кілька років тому боровся разом з комуністами проти законного прозахідного режиму в Ляосі, поїхав в минулому тижні до Москви і жалувався, що комуністи нападають тепер на його „невтральне" військо і знову хаотизують відносини в „невтральному" Ляосі. Прем'єр ляоського уряду Суванна Фума жалувався на те саме в минулому тижні в Об'єднаних Націях у Ню Йорку.

● **Ватикан** стверджує, що ще коло 20 католицьких єпископів перебувають у в'язницях в комуністичних країнах та коло 100 високих духовників перебувають на еміґрації без змоги вернутись до своїх батьківщин, бо там чекає їх переслідування. З-посеред в'язнених американських єрархів називається 72-літнього єпископа Джеймса Едварда Волша з Мериленду, який тепер сидить у в'язниці в Шанґаї.

● **Коллін Джордан**, лідер англійських нацистів, зареєструвавшись в подорожньому бюрі в Ковентрі в Англії, вийшов з своєю дружиною, француженкою Франсуаз Діор, і радісно привітав зібрану там юрбу піднесеним вгору раменем за гітлерівським звичаєм. У відповіді стрінули його гнівливі оклики, гнилі яйця і каміння. Поліція допомогла невдачному пропаґаторові націонал-соціялізму на британійському терені всісти в таксівку і рятуватися втечею.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Колишні президенти

Минулого тижня Сенат прийняв у свосму правильнику зміну, за якою колишні президенти Америки мають кожночасно право, після попереднього зголошення у голови даної Комісії чи Сенату, виступати на комісійних засіданнях чи на пленумі. Таким чином вони дістали право висловлювати свою думку в актуальних справах, не маючи права голосувати. Таку саму зміну прийме, мабуть, також Палата Репрезентантів.

Це рішення Сенату було, безумовно, правильне. Відомо, що американські президенти, переставши ними бути, стають приватними громадянами без найменших привілеїв з титулу займаного раніше найвищого в державі становища. Щойно в 1958 році ухвалено їм річну платню і окремі суми на ведення канцелярії. З життєписів американських президентів відомо, що деякі з них, вийшовши з Білого Дому, гірко бідували, а деякі, не втративши політичних амбіцій, побивались, щоб здобути знову доступ до Білого Дому чи Капітолю. Лише одному Ґроверові Клівлендові вдалося, переставши бути президентом у 1889 р. і програвши президентську кампанію у користь Бенджаміна Гаррисона, стати знову президентом у 1893 р. Коментатори пригадують, як у різних переломових хвилинах колишні президенти Америки не мали можливости подавати свої думки, спертої на державницькому досвіді, з авторитетного місця. Правда, тепер, з розвитком преси та при існуванні таких засобів інформації й зв'язку з масовим слухачем і глядачем, як радіо і телевізія, колишні президенти мають змогу подавати до загального відома свої погляди й завваги. Однак, завжди це залежить ще від доброї волі преси, радіо чи телевізії, що знаходяться в приватних руках. Колишні президенти мусіли шукати посередньої дороги, щоб подати до відома членам Конґресу своє становище до будь-якого актуального законопроєкту чи актуальної закордонної події: виголошуючи промову на якомусь невтральному терені, при якійсь випадковій чи спеціяльно створеній нагоді або в пресовому інтерв'ю.

Прийняттям постанови про право колишніх президентів користуватися сенатською трибуною та боронити чи поборювати якусь справу на Комісії, визнано тим самим принцип, що колишні голови держави повинні користуватись спеціяльними привілеями. Давно вже зрозуміли це в Британії, де за традиційним звичаєм колишньому прем'єрові надається титул лорда з можливістю брати далі участь в державному житті й використовувати авторитетну трибуну. Після того, як Ф. Д. Рузвелт був чотирикратно обираний президентом, таку можливість обмежено двократним вибором. Це має добру сторінку, бо наперед виключає амбіції стати досмертним головою американської держави і відповідає американській традиції та психіці, щоб відбувались „зміни" — зміни осіб і зміни політики. Але має ту погану сторінку, що не рахується з суто людським моментом, яким є трагедія людини, що нині є найпершою особою в країні, а завтра стає „колишньою людиною", „непотрібною" державі і народові. Діється це з великою шкодою для держави, яка втрачає співпрацю найбільш досвідченої в державних справах людини.

Тепер живуть ще три колишні президенти: Герберт Гувер, Гаррі Труман і Д. Д. Айзенгавер. Всі вони — навіть Гувер, що має 89 років — живо цікавляться державними справами. Ніколи нікому не шкодить послухати людини, яка знає справу, має поважний досвід і має за собою авторитет колишнього свого високого уряду. Не пошкодить це особливо в нинішніх часах, коли на хід закордонної і внутрішньої політики ЗДА впливає багато людей з різними формальними титулами і, напевно, з меншими кваліфікаціями.

Москва і Шевченко

Море друкарської фарби і тисячі тонн газетного та книжкового паперу зужила совєтська пропаґанда на те, щоб доводити на всякі лади прихильність... росіян до Шевченка і його поетичної творчости. З совєтських наукових і публіцистичних писань виходить, що росіяни були більшими друзями Шевченка, як самі ж українці, що якби не російська культура і російська література та мистецтво, то Шевченко взагалі не став би тим, чим був, що культ Шевченка був і є в Росії куди живіший, як в інших країнах світу. Усе це твердиться здебільша на словах, бо коли приходить до фактів, то виявляється, що ніякої такої прихильности росіян до Шевченка не було. Абстрагуючи від деяких винятків, що до них можна зарахувати кількох російських знайомих Шевченка, не тільки офіційна Росія, але й російський загал ставилися до Шевченка байдуже, якщо не вороже.

Одним із найбільш переконливих фактів на підтвердження неґативного ставлення російського загалу до Шевченка може бути відсутність пам'ятників цьому українському поетові і мистцеві в столицях Росії — Петербурзі й Москві. Заходи щодо збудування пам'ятника Шевченкові в Москві розпочато щойно цього року, після того, коли у Вінніпеґу канадійські українці збудували пам'ятника Великому Кобзареві в 1961 році і коли у ЗДА завершується акція для збудування йому репрезентативного пам'ятника у Вашинґтоні.

У відповідь на українські ствердження в цьому напрямку, совєтські пропаґандисти і їхні „проґресивні" поплентачі в ЗДА і в Канаді намагаються доводити, що, мовляв, був же збудований пам'ятник Шевченкові в Ленінґраді за постановою Ради комісарів і тепер совєтська „громадськість" заходиться будувати такий пам'ятник у Москві.

Абстрагуючи від запляннованого в Москві пам'ятника, який ще не знати коли і як буде збудований, варто зупинитися на історії пам'ятника Шевченкові, що був поставлений у Ленінґраді 1918 року. Пригадала цю історію офіційна „Радянська Україна" в числі з 3 жовтня цього року.

З цієї статті під назвою „Перший пам'ятник Великому Кобзареві в Радянській Росії" читачі дізнаються, що пам'ятник у Ленінґраді був, але його вже немає, і збереглася з нього тільки фотографія з-перед 45 років. На тій фотографії представлено скульптурний портрет Шевченка в старшому віці на білому постаменті з написом „Великому українському поетові-селянинові Т. Г. Шевченку (1814-1861 рр) — великий російський народ".

Побілідла фотографія — це все, що залишилося з цього вияву „пієтету російського народу" до українського поета, який, хоч і вийшов з селянства, селянином ніколи не був. В надрукованій у „Радянській Україні" статті якийсь А. Любарський захоплено розповідає про відкриття цього пам'ятника, що відбулося 29 листопада 1918 року при участі десятків тисяч „пітерців" — мешканців Петербургу, матросів, червоноармійців і студентів, що йшли з червоними полотнищами на вулицю Червоних Зір. Довершив офіційного акту відкриття народний комісар освіти Анатолій Луначарський „іменем Петроградської вільної комуни".

Дальша доля цього пам'ятника звичайна для ставлення імперської Росії до великих людей поневолених нею народів. „Простояв він, — як стверджується в „Радянській Україні", — на вулиці Червоних Зір лише вісім років", бо це був „тимчасовий монумент". Потім, як виходить із статті, цей створений латиським скульптором Яном Гільбером і не перелитий в бронзу пам'ятник розсипався і був, мабуть, викинений на смітнище, бо з нього не залишилось навіть кусника гіпсу.

Так шанує пам'ять геніяльного українського поета „великий російський народ".

П. Кибкало

ЧОРНІ РОКОВИНИ

(До 30-річчя Великого Голоду в Україні)

Важко колишньому в'язневі розповісти про суворість совєтського тюремного режиму тим, хто ніколи не бував за мурами тюрми, хто не ступав за поріг її камер. Важко збагнути розповідь недомученої жертви про катування в совєтських концтаборах тим, хто ніколи не був позбавлений волі, хто не відчув на собі большевицького терору. Не легко, хоча б частково, усвідомити страхіття голоду тим, хто ніколи в житті не голодував, хто не бачив, як божеволіли матері над конаючими з голоду дітьми, що в передсмертних конвульсіях просили — „мамо, їсти..."

Не легко про голод в Україні говорити чужинцям, які не цікавляться пізнати правду про неї. Для них, в більшости, це — провінція Росії. Натомість, про пшеницю українську вони знають більше, бо нею і царська, і большевицька Москва підривала ціну пшениці на світових ринках. І годі повірити їм, що українці, продуценти тієї пшениці, мільйонами мерли з голоду. Як, мовляв, може бути голод у країні пшениці, та ще й за „робітничо - селянської" влади, що прогнала поміщиків і землю передала народові, хліборобам?

Наше свідчення, що причин жахливого голоду, який приніс такі катастрофічні наслідки для України, не було інших, як тільки національно-політичні, не сприймають чужинці. Бо чи може, мовляв, бути в світі якась держава, що пляново нищила б свій нарід?

Завдання політичної еміґрації сказати правду про події 1933 року, розкрити їх причини, виявити мотиви та наслідки небувалого в історії людоницення, а також показати справжніх винуватців цієї брутальної розправи з українським народом.

Голод, як стихійна катастрофа, не раз мав місце в історії у різні часи і в різних краях. Але застосовано голод, як засіб політичної боротьби, уперше в 1933 році на Україні.

Яка ж причина спонукала Москву вдатися до такого засобу?

Відповідь на це дуже проста. Причина, що спонукала Москву це зробити, та сама, яка спонукує бандита грабувати. Українська земля надто багата і надто родюча, щоб можна було від неї відмовитися. Раз захопивши її підступом, Москва вже нікому й нізащо не хоче її віддати. І коли власник цієї землі противиться, Москва його знищує.

Щоб зрозуміти це, звернімося до фактів. У 1930 році у відношенні до всієї продукції СССР Україна давала: 90% цукру, 86% пшениці, 62% металу, 87% кам'яного вугілля, 68% залізної руди, 84% рослинної олії та ін.

Вже ці дані показують значення України, як основного господарчого потенціялу СССР. А ще виразніше висловився про це Ленін у 1918 році, посилаючи свої орди на завоювання України: „Ми мусимо неодмінно здобути українське вугілля, руду, хліб, цукор, товщі та м'ясо, без чого не може дихати совєтська Росія". Отже, сам Ленін, комуністичний цар і бог, виразно з'ясував причини грабування України. А коли звернемося до висловлювань Леніна в національному питанні, то знайдемо таку його формулу: „Селянство являє собою основну армію національного руху... отже, національне питання — це, по суті, селянське питання". Значить, коли розгромити селянство, то цим буде знищена національна основа нації, тобто основа такого небезпечного для Москви націоналізму.

Чому національний рух такий страшний для Москви? Чому вона вважає його за головну небезпеку для себе ще й досі?

Тому, що національний рух розвиває в народі національну свідомість, гуртує націю, виховує в ній „дух, що тіло рве до бою" за правду, за щастя, за волю, за те, чого український народ не має і за що бореться вже понад 300 років. Національний рух може відірвати Україну від Москви, як це зробив у 1918 році, а цього Москва боїться найбільше, бо без України вона „не може дихати". Значить, для того, щоб утримати для себе Україну, треба знищити в ній усі прояви національного духа, знищити живу силу національного руху — селянство.

Отже, голод 1933 року це було політичне народовбивство, що мало на меті винищити українців як націю і заступити їхнє місце переселеними в Україну москалями. Москва вирішила перевести акцію винищення національного духа в Україні так, щоб не міг він відродитися в майбутньому. Для здійснення цього наміру обрано сприятливу нагоду введення нової аґрарної системи — колективізації. Під цією заслоною економічного експерименту Москва реалізувала свій чорний задум, пояснюючи мільйонові жертви „труднощами" переведення колективізації.

Почалося в 1931 році із збільшення в 2,5 рази т. зв. плянів хлібоздачі державі. Внаслідок злочинної безгосподарности загинуло тоді понад 40% зібраного врожаю, а засівний фонд був забезпечений лише наполовину. Не зважаючи на це, на 1932 рік Москва знову встановила плян хлібоздачі в 2,5 більший. Такий плян ніяк не міг бути виконаний. Москва це знала, але вперто вимагала заготовити 6,6 млн. тонн зерна. Вдалося заготовити лише 4,7 млн. тонн.

У липні 1932 року голова уряду СССР Молотов і перший заступник Сталіна, Каґановіч, прибули на 3-тю партійну конференцію в Україну. Ніякі пояснення щодо неможливости виконати встановлений плян не прийняли вони під увагу, і на конференції ухвалено забрати в рахунок хлібоздачі всі колгоспні насіньові фонди разом із посівними фондами. Тобто — приречено колгоспників на голодову смерть. Крім цього, припинено видачу селянам заробленого ними хліба, а також забрано від них зерно, видане раніше в оплату на трудодні.

У додаток до цього заборонено кооперативам продавати будь-що селянам, які не матимуть довідки про те, що їх колгосп повністю здав державі належний з нього хліб. Наступною постановою припинено довіз промислових товарів на село. Щоб колгоспники не втікали з України до інших совєтських республік, де голоду не було, заборонили їм виїздити за межі району без посвідки про виконання хлібоздачі. А до цього всього винесено постанову з 7 серпня 1932 року „про охорону соціялістичної власности", якою встановлено смертну кару не тільки за крадіж зерна, а навіть за збирання на стерні колосків, які залишилися після жнив.

Нищення українського сільського населення виконувалося безпосередньо комуністами, призначеними для проведення цієї акції, т. зв. „тисячниками". Їх вислано в Україну 112 тисяч. На 85% це були москалі з різних промислових центрів Московщини, переважно з самої Москви та Ленінґраду. Разом із 60-ма тисячами раніше присланих комуністів на посади голів колгоспів, голодову репресію виконували 172 тисячі членів комуністичної партії, не кажучи вже про десятки тисяч комуністів з місцевих партійних та адміністративних органів.

Отже, ці тисячі катів забрали, як казали тоді, „під мітлу" все зерно у колгоспників і в колгоспах, але плян виконали лише на 72%. На селі почався масовий голод. Але голодували тільки селяни, бо працівникам сільського партійного та адміністративного апаратів, переважно москалям, видавалися харчові приділи.

Зголоднілі селяни почали вживати для їжі листя та кору з дерева, траву, бур'ян, м'ясо собак, котів, щурів, ворон. Далі почали їсти здохлятину, а в окремих випадках доходило навіть до людоїдства. У мертвій тиші не чути було ні цвірінькання горобців, ні каркання ворон, ні гавкання собак, бо всі вони були вже з'їджені.

Селяни з сіропопелястою, зморщеною та обвислою шкірою або опухлі від голоду мовчки збиралися на залізничних стаціях, благально простягаючи руки до вагонів, у яких їхали з Москви на курорти Кавказу та Криму партійні бюрократи з своїми родинами.

Знесилені, вичерпані, селяни масово вмирали на вулицях міст. Щодня трупи померлих забирали спеціяльно призначені бриґади, складали їх, як дрова, на вози й вивозили поза місто.

Теоретичний плян колективізації розробив д-р Пюшель (німець) і, коли побачив, як він переводиться в життя, подав через Альбрехта протест до ЦК партії. Орджонікідзе на це відповів: „Селяни — наші найбільш небезпечні клясові вороги. Не шкодить, коли десяток мільйонів їх згине. Перед тим, як селянин, наш смертельний ворог, на нас нападе, ми мусимо його загнуздати. Колективізація — певний засіб повалити селянство. Ми не будемо спокійні, поки останній селянин не вступить до колгоспу або не буде знешкоджений".

Так „робітничо - селянська" влада розправилася з українським народом.

Хто хоче документально ознайомитися з Великим Голодом в Україні, рекомендуємо прочитати 2-ий том „Білої Книги про чорні діла Кремля", виданої в 1955 році Демократичним Об'єднанням Бувших Репресованих Українців Совєтським Режимом у ЗДА.

Богдан Галайчук

ПЕРОНІЗМ БЕЗ ПЕРОНА

Коли я писав про „арґентинський геппі енд", тобто про щасливий вислід виборів 7 липня, свербіла мене рука, щоб згадати про заломання особистого впливу Перона. Але прийшов до висновку, що було б ризиковно оцінювати ситуацію з такої короткої перспективи, тим більше, що Перон вже не раз падав, мов кіт на чотири лапи. Та виглядало б з тримісячної перспективи, напередодні приходу до влади Іллії, що 7 липня Перон таки впав на голову.

У висліді безвідповідальної економічної політики, перонівський режим стояв перед повним банкрутством. На жаль, врятував його Айзенгауер, купуючи стратеґічну базунад Маґелляновою протокою. Прийшлося викінчити Перона хірурґічними методами, що дозволило йому зберегти мученичий вінок жертви мілітарної та олігархічної реакції.

Через два місяці після прогнання Перона прийшли до влади „ґорилі", а за їхніми спинами — „олігархи", рішені покінчити з соціяльними реформами, здійсненими за часів перонівської адміністрації. На місце ґорилівського тимчасового уряду прийшов у 1958 році конституційний президент Фрондізі, що припинив наґінку проти пероністів, але почав підозрілу політику. З одного боку це була „політика стягненого пояса" з тенденційною проамериканською етикетою. З другого—нечувана політична провокація: допущення перонівських списків до виборів 1962 року і уневажнення тих виборів, коли вони покінчилися перонівською перемогою. Внаслідок захланности олігархії, емотивности „ґориль" та маккіявелізму Фрондізі, не важко було втримати у перонівських масах фальшиву дилему: Перон або реакція.

Людвик XIV вважав, що „держава — це я", Перон уважав, що державний скарб це його кишеня. Коли у 1955 році слідчі комісії подали до відома розміри зловживань публічними грішми, пересічний переніст не був обурений: Перон, мовляв, не є першим президентом, який „заощадив собі на чорну годину", але є першим, який запевнив робітникові добробут та повновартність.

Коли так, тоді пероністи могли б змагатися за збереження і навіть поширення соціяльних здобутків перонівського режиму, але викинути на смітник історії самого Хуана Перона. Справді, така ідея зродилася в 1955 році, коли постали неоперонівські партії під гаслом: „перонізм, але без Перона". Між їхніми провідниками були чесні й талановиті люди, соціо - християнської орієнтації, але їхні зусилля покінчилися невдачею.

Примітивізм? Ні, лише персоналізм, вміло експлуатований хитрим політиком. Крім Перона арґентинська історія знає лише одного президента, справжнього трибуна: Іполіта Іріґожена. Але політичний рух, що стає до рішучої боротьби за основні соціяльні реформи, типу „Ню Ділу", потребує лідера, здатного розбудити та унапрямлити динаміку народних мас.

Такого провідника пероністи не мали після 1955 року і не могли мати, бо коли якась голова виростала понад рівень провідної верстви, Перон стинав її. З мадридського екзилю продовжував він ту політику тонкими інтриґами.

До цьогорічних виборів змонтовано заздалегідь „народний фронт", до якого Перон дав виборців, що доходили до 30 відсотків, а Фріхеріо, відомий криптокомуніст, з яким Фрондізі практично ділив президентську владу — дав гроші. Не легко було знайти кандидата на президента, який був би безвольним знаряддям в руках Перона й Фріхеріо і рівночасно не викликав би спротиву військових кол. Таким вимогам відповідав Вісенте Солянo Ліма — не надто блискучий політик, з ненадто чистим минулим у консервативній партії.

Про сірого виборця Перон не думав. Він знав, що рядовий переніст це людина сліпо віддана своєму екзильному лідерові, яка з запертим віддихом слухає промови з платівок, записаних у Мадриді. І був переконаний, що рядовий переніст голосуватиме за будь - якого кандидата, визначеного височайшим наказом з Мадриду. Але тим разом перерахувався.

В останньому передвиборчому тижні популярний перонівський діяч, Равль Матера, виповів послух вождеві і виставив свою кандидатуру на президента; і хоч відкликав її через три дні, наслідок був фатальний. Коли рядовому пероністові наказано голосувати за консерватиста Ліму, його терпець урвався. Він побачив, як вождь відплачує йому за вірність і як трактує його. Поспішний зондаж опінії, проведений партійним апаратом, не залишав місця на ілюзії: було очевидно, що загал перoністів голосуватиме за „збунтованого" Матеру.

Щоб уникнути морального удару, наказано перoністам утриматися від участи у виборах, але й таким способом не вдалося приховати заломання партійної дисципліни. Перoністи були свідомі, що коли вони не кинуть своїх голосів на терезки, може виграти ген. Арамбуру, за адміністрації якого, в роках 1955-58, вони відчули на собі всю гостроту „ґорилівського" реваншу. Пропаґанда партійного апарату розбилася об інстинкт громадянина: пропорція білих карток була мінімальна. Чимало перoністів голосувало за Іллію, тобто не виконали й другого наказу.

Всупереч забороні, більшість провінційних перонівських проводів взяли участь у виборах, опісля увійшли в порозуміння з іншими партіями, здебільша з переможними „народними радикалами" Іллії і здобули 16 місць у Палаті Послів та 9 в Сенаті, а крім того впровадили чимало послів та сенаторів до провінційних законодатних органів.

До 1955 року Генеральна Конфедерація Праці була основним стовпом перонівського руху, далі продовжують цю ролю 62 перонівські синдикати. Довгі роки поводилися вони як ударна сила партії, уладжуючи страйки з чисто політичними цілями, з очевидною шкодою для робітничих та урядничих родин і для синдикалістичного руху. Деякі страйки затягалися до 2-3 місяців, залишаючи у родинних бюджетах недобір. Не диво, що ті страйки викликали недовір'я до проводу.

Тому Вандор — переніст, але поміркований — покінчив з політичними страйками, уважаючи, що синдикати мають лише боронити станові інтереси робітництва. На тій площині знайшов він спільну мову з 32-ма т. зв. вільними синдикатами; ті два сектори відбудували Генеральну Конфедерацію Праці на паритетній засаді, не допускаючи до проводу третього сектора, контрольованого комуністами. Цю засаду неполітичности порушено лише один раз, напередодні виборів, коли 62 синдикати пробували, на бажання Перона, робити натиск на уряд, щоб він відклав вибори. З сьогоднішньої перспективи можна ствердити, що йшлось тут про відірваний епізод; не зважаючи на кількаразові запрошення Перона, Вандор вже давно не виїздить до Мадриду...

І щойно з сьогоднішньої перспективи осмілюємося зробити підсумки політичної схизми в лоні перонізму. Три місяці тому, коли перонівські проводи взяли участь у виборах, стався розлам, либонь остаточний.

Не йдеться тут про звичайне тертя між столицею та провінцією. Дев'ять сенаторів перонівських „Людових Рухів", об'єднавшись в окремий бльок, видали заяву, в якій поставили крапку над „і". Вони відкидають всякий „персоналізм" і проголошують, що організація руху йтиме знизу вгору, тобто в напрямі, протилежному до теперішньо-

(Продовження на стор. 3-ій)

Остап Тарнавський

ЗУАДК

ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ

(До 20-річчя існування і праці)

(2)

Першу свою акцію розгорнув ЗУАДК згідно із початковими напрямними — прийти з допомогою знищеному війною українському населенню на рідних землях. В цій цілі ЗУАДК став шукати доріг для безпосередньої акції і був скерований до напівофіційної інституції, так званої "Russian War Relief." Ціллю цієї іституції було збирати допомогу для населення СССР і передавати її за посередництвом совєтських властей. На вимогу ЗУАДК переслати перший допомоговий чек у сумі 1.000 дол. „Українській Народній Лічниці" у Львові керманичі цієї інституції відповіли, що вони не можуть запевнити достави цієї допомоги за призначенням з уваги на те, що всю допомогу перебирає совєтський уряд і розділює її згідно з потребами по всьому терені СССР. Ця відповідь виключала можливість безпосередньо допомогти українському населенню. Українці в ЗДА добре знали, що совєтський уряд використає зібрані ними гроші для своїх пропаґандивних цілей, і тому ЗУАДК не міг піти на співпрацю із "Russian World Relief", домагаючись права самостійного ведення акції.

З цієї причини і прийшли напасті збоку "Russian War Relief", головно збоку українських комуністів у ЗДА. Комуністична преса українською мовою в Америці гостро атакувала ЗУАДК, але тим самим ще більше скріплювала в ЗУАДК все українське національно свідоме громадянство.

Війна принесла нове велике нещастя в Европу, а саме мільйони виселених із рідних земель людей і втікачів. Між цими виселенцями, яких насильно забрали німці на роботу з України в Німеччину, і людьми, що втікали від большевицької загрози, було велике число українців. За обчисленнями цих так званих „переміщених осіб" — українців, включно з вояками-полоненими, було кілька мільйонів. Договором у Ялті західні демократичні держави зобов'язалися допомогти в репатріяції всіх тих, хто був до 1939 року совєтським громадянином.

Тож негайно після закінчення воєнних дій почалася велика репатріяційна акція. Українські виселенці у великій мірі відмовлялись від репатріяції, заявляючи про свою непримирність до совєтського режиму. Тому ЗУАДКомітетові — коли тільки почав він свою допомогову діяльність — прийшлося стати в їх обороні, щоб забезпечити за ними право політичного еміґранта. Ця оборона була тим конечнішою, що західні демократії почали брати активну участь у примусовій репатріяції втікачів до Совєтського Союзу, виконуючи постанови ялтинського договору. Розпучлива оборона українських виселенців від примусової репатріяції із людськими жертвами включно змобілізувала увагу українців у вільному світі. ЗУАДК, в порозумінні з подібною українською допомоговою організацією в Канаді, Фондом Допомоги Українців Канади, повів сильну протиакцію проти примусової репатріяції, виславши меморандум до урядів і високих осіб всіх великих держав. На міжнародній конференції УНРРА в Атлантік Сиґі у березні 1946 р. ЗУАДК мав повний успіх. У висліді протестів і звернень держави, які входили у склад УНРРА, порішили не сприяти примусовій репатріяції, а підтримувати лише добровільну репатріяцію. Це було наслідком довгих намагань і заходів ЗУАДКомітету.

Але ЗУАДК прагнув ще більше допомогти українським втікачам та виселенцям і тому поробив усі заходи, щоб мати своє представництво на терені Европи. Спершу спільно з ФДУК ЗУАДК утримував свою експозитуру в Англії, звідки почав нав'язувати контакти з українською еміґрацією в Европі, спершу у Франції, в Бельгії, Швайцарії й Італії. Крім того екзекутивний директор ЗУАДКомітету відбув вже у 1946 р. вліті і восени поїздки по Европі, відвідуючи табори полонених українських вояків в Італії і скупчення українських виселенців та втікачів у Німеччині та Австрії. Вислідом цих поїздок було створення Европейського Представництва ЗУАДК з головним осідком у Мюнхені, в Німеччині, після затвердження його військовою і цивільною владою влітi 1947 р., та в Зальцбурзі в Австрії.

Через своє представництво в Европі ЗУАДК мав змогу нести кращу опіку і допомогу українським виселенцям та втікачам головно в зрівнянні всіх українських еміґрантів у правах з різнонаціональними еміґрантами, в забезпеченні за ними права на охорону і опіку від міжнародних допомогових організацій. Далі ЗУАДК повів акцію в обороні деяких категорій утікачів, які були загрожені, як полонені українські вояки; для цієї категорії осіб добився ЗУАДК не лише звільнення, але згодом і всіх прав утікачів включно з правом на переселення.

ЗУАДК повів також посилену акцію матеріяльної допомоги українським втікачам. Головно харчами і одежею ЗУАДК допоміг десяткам тисяч втікачів в Европі у важких післявоєнних часах і далі веде систематичну й скоординовану допомогову діяльність для всіх українських еміґрантів у різних країнах.

Спеціяльною опікою ЗУАДКомітету користувалися діти, інваліди, хворі по лікарнях і хронічно хворі, а також старші віком громадяни. З правного боку ЗУАДК взяв в оборону всіх нових утікачів, включно з вояками УПА, які пробились на Захід, і І УД УНА, виєднав для них урядову допомогу і допоміг їм переселитися до заокеанських країн.

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ФОНД!

Володимир Цісик,
директор УМІ в Ню Йорку

Український Музичний Інститув в Ню Йорку в шкільному році 1962-1963

Ще один рік праці пройшов у всіх наших школах. Знов прийшов час підсумків праці учителів, батьків і передусім самої молоді. Прийшов час зареєстрування успіхів, чи невдач і витягнення відповідних висновків для дальшої успішної праці. УМІ зачисляє себе справедливо до ряду тих шкіл, що разом з нашими молодечими організаціями стоять на сторожі культурного і національного виховання наших дітей. УМІ і веде свою працю з думкою про це велике завдання. Пізнавання української народної пісні, української музичної творчости, влаштування відповідних імпрез та участь в загально-громадських концертах, чи академіях, а все це на здоровій і сильній підставі правильної науки і пізнанні світової музичної літератури, ось це засадничі риси і цілі нашої праці.

Пописи і іспити

Іспити і виступи учнів належать до звичайної праці, а радше до контролі вислідів праці в музичній школі. Маємо два роди пописів: внутрішні і публічні. В цьому році відбулися три внутрішні пописи, які були гарною підготовкою до річних публічних виступів. Внутрішні відбувалися в залі УМІ, перед учнями, батьками і учителями, а річні, яких було також три, відбулися в залі Укр. Народного Дому перед ширшою публікою. Всі учні виказали гарний поступ відповідно до талану і вложеної праці. У пописах брали участь учні кляс: фортепіяну, скрипки, віольончелі, сольоспіву, мистецького танку, мистецтва слова, камерних ансамблів та оркестри. Відбулися також піврічні, і на закінчення шкільного року річні іспити, до яких приступало коло ста учнів. Дві учениці з фортепіянової кляси М. Байлової, З. Крупська і Х. Конашевич закінчили науку УМІ, зложивши відповідні дипломові іспити.

Як і минулих років, наші учні ставали до американських авдицій, де здобули найвищі оцінки.

Музичний садочок, як звичайно, з гарним успіхом улаштував вечір о. Миколая і попис на закінчення шкільного року.

Імпрези УМІ

Крім звичайної програмової праці, а саме щоденної науки, іспитів і пописів, які в минулому році, УМІ влаштував декілька імпрез, що повинні мати поважний вплив на виховання нашої молоді і популяризацію ідей УМІ. До тих імпрез в першу чергу треба зачислити виставлення дітої опери М. Лисенка „Коза Дереза". Оперу цю виставлено два рази. Перший раз в лютому, в полученні з дитячою костюмівкою, і другий раз в травні у великій залі школи на евеню Б, як другу частину „Вечора, присвяченого українським дітям". В першій частині цього концерту, крім дитячого хору і оркестри, виставлено виїмки з безсмертного „Лиса Микити" учнями кляси мистецького слова під кер. О. Добровольської. Обі ці імпрези принесли великий моральний успіх, бо було гарне виконання, а також мали дуже численну публіку, головно дітей.

Лисенківські роковини відсвятковано концертом його інструментальних творів у виконанні кращих учнів УМІ. Доповідь на тему „Педагогічна діяльність М. Лисенка" виголосив І. Соневицький.

До окремих імпрез УМІ треба також зачислити „Вечір скрипкових творів" у виконанні А. Шкварко, М. Бакуна і Ю. Вожаківського, визначних студентів з кляси В. Цісика в Нюарку.

Участь в імпрезах

УМІ все радо відгукується на запрошення взяти участь в концертах, чи академіях. Оркестра виступала на Листопадовій Академії, скрипковий квартет на Святі Крут, діточий хор в супроводі оркестри і Ю. Вожаківський (скрипка) на Літературно-Мистецькому Ярмарку, М. Сенів (скр.), В. Сенів (форт.) на Мист. Вечорі СУМА, А. Галамай (форт.) і Н. Яворів (скр.) на бенкеті в роковини „22 Січня".

Багато наших учнів брало участь в імпрезах, влаштованих їхними школами, поширюючи наше добре ім'я серед своїх і чужих.

Кляса сольоспіву

В цьому році також відновлено при УМІ клясу сольоспіву, що її обняв відомий педагог, учитель нашої оперної співачки М. Кокольської....? Маємо надію, що слава про співучість українського народу знайде своє оправдання у великій кількості охочих вчитися цього мистецтва.

Діточий хор

Зорганізування діточого хору викликало велике зацікавлення серед батьків і дітвори. Хор цей несподівано гарно розвинувся. За короткий час свого існування він виступав двічі в діточій опері „Коза Дереза", а також в супроводі оркестри, з декількома піснями на „Вечорі, присвяченому українським дітям" і на Літ.-Мистецькому Ярмарку. Всі виступи хору втішалися гарним успіхом, треба доложити всіх зусиль, щоб його вдержати і розвивати.

Батьківський Комітет

Приємно мені на цьому місці зложити щиру подяку Батьківському Комітетові що так, як і в минулому році, старався щиро і чим міг нам допомагати в нашій праці. Пані С. Косович, енергійна голова, Б. К., і всі інші пані з Комітету, були все готові до помочі, чи то у влаштуванні буфету, чи в усіх інших справах. Спеціяльне признання і подяку треба зложити за переведення коляди і влаштування діточої костюмівки.

Кінчаючи цей звіт мусимо ствердити, що друге десятиліття існування УМІ в Ню Йорку почав доброю і здоровою працею, і заслуговує на повну підтримку нашої громади. Бо праця, яку дає УМІ, це не тільки наука гри на інструменті, це не тільки виховання музичне, але також усталювання характерів і виховання національне нашої молоді. Тому ця праця не є справою тільки одиниць, але цілого нашого свідомого громадянства.

Патріотична родина М. Новака в Лос Анджелесі

Відомий громадський діяч, голова 257-го Відділу УНСоюзу в Лос Анджелесі Микола Новак на своєму довгому шляхові служіння Україні багато разів, часом, після часів тяжкої праці і огірчень, переживав радість відкриття українських народних домів, або церков.

Із принагідних розмов серед українців Лос Анджелесу часто можна почути: „Хто знає, чи мали б ми цей чудовий Народний Дім, якби пан Новак не переміг нашої зневіри у свої сили..., якби він не скалькулював, чи виторгував так, що про власність набуто за половину ціни..., якби пан Новак сам не засукав рукавів і не дав зразків безінтересовної фізичної праці для громади" До цього додамо, що при перебудові місцевого Українського Народного Дому п. Новак, як контрактор і робітник працював більше року, не взявши за це ні цента. Що потрібно завдячувати високому українському патріотизмові і його дружини Надії, яка утримувала цілу родину на свій заробіток, вона по фаху — педагог. Останнє подивугідне, якщо зважити, що пані Надія народилася в Ню Йорку, ніколи не бачила України, а знає про неї з книг і оповідань свого мужа.

8-го вересня ц. р. уже у власному новому домі панства Новаків відзначено цілий ряд подій.

Орест Микола Новак

Посвячення дому.

За гаслом: „Свій до свого" М. Новак позичив у УНСоюзі грошей і 8-го вересня 1962 р. посвятив наріжний камінь власного дому. Сам його плянував, сам закуповував і привозив матеріяли, сам керував працями і сам працював як муляр і чорнороб. Внаслідок цих зусиль у гірській околиці міста. Серед зелені і квітів виріс чудовий поверховий будинок із усіма вигодами модерного життя: ґаражем на 2 авта, 4 лазничками і спальнями, на кожного члена родини — одна, робітними кімнатами-студіями із письмовими столами і бібліотеками, кухнею-їдальнею, великою залею — вітальнею і т. п. Все те зі смаком умебльовано.

Посвячення дому довершив отець - протоєрей Ананій Мірощенко — настоятель У. П. Церкви ст. Андрія при великому числі приявних друзів господаря.

Срібне весілля.

Після проказання передобідньої молитви отцем Ананієм і поздоровленням господарів гістьми, п. М. Новак звернувся до присутніх зі зворушливим слоаом В ньому підкреслив, що закінчене ним будівництво, як і свою громадську працю, завдячує своїй зразковій дружині, в якій він завжди мав правдивого друга і помічника. А своє щасливе одруження, яке відбулося рівно 29 років назад, він всеціло завдячує професорові Василеві Ємцеві, якого він має радість бачити серед присутніх... Бо саме перший приїзд проф. Ємця в Ню Йорк у 1929 р. — і його тріюмфальний виступ із бандурою спричинилися до майбутнього познайомлення (а потім і одружіння) п. Миколи Новака, що тоді вітав нашого сучасного Бояна від українців Ню Йорку із панною Надією Мандзій... Тому в цей щасливий для цілої його родини день, він, дякуючи проф. В. Ємцеві, відзначав його і його достойної дружини Марії Срібне Весілля, що припало на 30 серпня ц. р.

Для панства Ємців, які прибули на посвячення будинку, слова п. М. Новака були милою несподіванкою... Присутні радо вітали подружжя, обом бажаючи щасливо дожити до Золотого Весілля.

Закінчення університету.

За обідом зовсім випадково стало відомо, що старший син панства Новаків Орест Микола в цьому році успішно закінчив Каліфорнійський університет, одержавши звання бакалавра наук. Хоч родина Новаків про це зі скромности промовчувала, але гості радо відгукнулися на проголошений тост за успіхи в науці Ореста, його успішне влаштування на працю і за дальші успіхи в науці для одержання докторського звання.

Пан Орест М. Новак народився 2-го січня 1938 р. в Ню Йорку. 1943 року разом з батьками переїхав до Лос Анджелесу. Тут закінчив початкову і середню школу. Вдома від батьків здобув знання української мови, літератури, історії. Року 1956 поступив у Каліфорнійський університет в Лос Анджелесі. Але через рік і пів пішов до військової служби. Лише 1960 року він знову повернув до університету.

Про його блискучі успіхи в в навчанні і закінченні студій говорять такі факти: на основі даних університету, коло двох десятків приватних фірм і державних інституцій з різних кінців ЗДА прислали до нього свої пропозиції одержати в них працю, запевняючи умови дальших студій на одержання докторату. Також військові інституції (і Пентаґон!) надіслали свої пропозиції праці з одноразовим наданням високої старшинської ранги... Коли ж він із чемности відповів - подякував, повідомивши, що вже затруднений в Лос Анджелесі, то половина з них знову повторила своє попереднє прохання прийняти в них працю, якщо би йому не сподобалося тут, де тепер працює....

Хтось із гостей зауважив, відсутність молодшого сина господарів — Тараса Євгена.

Виявилося, що він по закінченні навчального року без будь-чиєї намови і допомоги сам улаштувався на працю чорнороба в шпиталі. Через рік він кінчає середню школу (гайскул) і мріє студіювати медицину в університеті. Щоб побачити працю медиків і фінансово „унезалежнитися" від рідних, він тяжко працює в гаряче літо, коли його однолітки вилежуються на пляжах.

Задумавшись над цим, приходимо до твердого переконання, що Євчен Тарас сповнить свій задум. А одноразово він своєю працею розв'язав таємницю успіхів свого брата Ореста.

До цього варта додати, що обидва брати Новаки досконало володіють українською мовою та у вільний час читають українські книжки із батькової, досить солідної бібліотеки.

Іван Діденко

ПЕРОНІЗМ БЕЗ ПЕРОНА

(Закінчення зі сторінки 2-гої)

го. І стверджують, що перонізм дістав щойно тепер, через „Людові Рухи" форму для національного замирення.

„Національне замирення" може робити, на перший погляд, враження пустої фрази, але насправді йде про усунення небезпечної аномалії. Всупереч передбаченням „горилль", перонівського руху не вдалося розчавити поліційною силою, пероністи не влилися до інших партій. У демократичній державі 30 відсотків громадян не може бути поза бортом політичного життя; 30 відсотків пероністів творили небезпечну рану в національному організмі, приманливу для комуністичних мікробів. Від 1955 року продираються у перонівські лави комуністи, в останніх виборах ті лави заляла троцькістська преса. У 1958 році Фріжеріо пробував вманеврувати перонізм у свою орбіту під назвою „національної інтеґрації", у 1953 — „національного фронту". І врешті рана починає засклеплюватися, замикаючи шлях для інфекції. Вже існує перонівська партія, яка шукає національного замирення найпростішим шляхом: стаючи пліч-о-пліч з іншими партіями, змагаючися з ними у виборах, торгуючись за розподіл мандатів, а в найближчому найбутньому стаючи до діялогу з парляментарних трибун. І є це, кінець-кінцем, партія, здатна до інтеґрації — без екзильного лідера і наказів з Мадриду. Перонізм без персоналізму — це перонізм без Перона.

Перша протиперонівська революція покінчила з перонівським режимом; але щойно друга революція, напередодні виборів 1963 року, покінчила з найбільшим ворогом перонізму, який зветься Хуан Доминґо Перон.

Відзначили 50-ліття подружжя родини Юркевичів

Українці містечка Інтернешенел Фоллс, Міннесота відзначили 15 червня 50-річчя — Золотий Ювілей, — подружжя родини Юркевичів. Зайнялась цим горстка зорганізованих жінок при Українськім Домі при Дев'ятій вулиці. Цим найбільше зайнялась їх донька Галина, яка підкреслила, що це перший 50-літній Ювілей подружжя людей українського походження в містечку Інтернешенел Фоллс.

Заля Українського Дому була заповнена рідними та знайомими. Можна було бачити деяких українців урядовців містечка Інтернешенел Фоллс.

Пані Юркевич походить з родини Наґурських, її сестра є матір'ю спортовця, відомого американській публіці Бронка Наґурського, який тут живе на великій фармі та керує газоліновою станцією. Він був на ювілею з родиною.

Ще слід згадати, що містечко Інтернешенел Фоллс находиться 300 миль на захід від міста Міннеаполіс. Українців небагато, але живуть згідно, можуть бути прикладом для інших. Горстка жінок, до яких пані Юркевич належить, виварює українські страви, пироги, голубці, студенець. Вони влаштовують всякі забави, а з прибутків оплачують Дім, що є гордістю наших людей в місті.

П. Ю.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
ПОТОЧНІ ПОДІЇ [1963]

ЖОВТЕНЬ:

26-го: Т-во „Запорозька Січ", 367-ий Відділ УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., врочисто відзначить 50-річчя свого існування.

27-го: Товариство Запорозька Січ, 325 Відділ УНСоюзу в Брукліні, відмічує бенкетом свій 55-річний ювілей, при співучасті численних відділів УНСоюзу округ Ню Йорку, Нюарку, Джерзі Сіті і Перт Амбой.

Хроніка УВАН у ЗДА

Друга щорічна конференція істориків і суспільствознавців.

Протягом 15 червня відбулась конференція істориків і суспільствознавців, яку скликала з доручення Історичної секції Академії редакційно-видавнича комісія „Історичних Збірників". Доповіді були присвячені питанням історії української суспільно-політичної думки і громадських рухів XIX — початку XX століть. Прослухано доповіді: В. Міяковський — „Досліджен-ня історії громадських рухів у Всеукраїнській Академії Наук 1920-х років"; Ю. Лавріненко — „До генези українських партій"; Є. Пизюр — „Конституційна доктрина Драгоманова"; Л. Винар — „Володимир Антонович як історик козаччини"; Л. М. Коваль — „Михайло Іванович Туган-Барановський як учений і українець"; М. Воскобійник — „Українці й українська справа".

Український Відділ Голосу Америки передав про цю конференцію в інтерв'ю з В. С. Голубничим, секретарем Комісії для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом.

Наукові конференції в червні

Протягом червня відбулись такі конференції:

2 червня — наукове засідання Комісії для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом, на якому д-р М. К. Дзевановський, з Російського дослідчого центру Гарвардського університету, зробив доповідь: „Пілсудський і Україна в роках 1918 - 21".

8 червня — наукова конференція Природничого відділу і Правничо-Економічної Секції, присвячена сучасному станові сільського господарства СССР і України. Доповідь: О. Архимович — „Наслідки сільського господарства СССР і України в 1962 році в порівнянні з минулими роками"; І. Бакало — „Проблема продукції молока в СССР і на Україні"; В. Голубничий — „Проблеми сільського господарства, як частини цілости економіки СССР і УРСР".

12 червня — наукове засідання Комісії для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом. Доповідь М. Добрянського, голов. редактора українського відділу радіостанції „Свобода" в Мюнхені; „Сучасна мовна політика в Україні".

22 червня — наукове засідання Правничо-Економічної Секції Академії. Доповідь д-ра З. Л. Мельника — „Методи визначення економічної ефективности капіталовкладень в СССР і ЗДА".

Закриття виставки картин Петра Холодного, молодшого

29 червня з нагоди закриття виставки картин П. Холодного відбулася товариська зустріч, яку відкрив проф. Д. Горняткевич, підкресливши, що жодна з виставок, які досі відбувались в Академії, не притягли стільки відвідувачів, як виставка картин Петра Холодного. Слово брали В. Міяковський, Д. Горнятке-вич, М. Черешньовський, Л. Кузьма, Л. Чикаленко та інші. Мистецві задавали багато питань і, відповідаючи на них, П. Холодний розповів про свої мистецькі студії та працю, в якій він є завжди шукачем.

Професор Філіп Мозлі відвідав Академію

18 червня Академію відвідав професор Філіп Мозлі, який мав розмови з проф. О. З. Архімовичем, Президентом УВАН у ЗДА, та з членами Президії Академії і її співробітниками. Професор Мозлі оглянув виставку картин П. Холодного та виставки на другому поверсі Академії.

Вшанування пам'яті М. О. Ветухова

З нагоди четвертої річниці смерти першого президента УВАН у ЗДА, 11 червня відслужено панахиду на могилі покійного на українському цвинтарі в Бавнд-Бруку. 16 червня була панахида в Катедрі св. Володимира в Ню Йорку, на якій був присутній д-р С. Витвицький, президент УНР в екзилі. 9 червня була панахида в св. Троїцькій Катедрі в Ню Йорку.

Продовжується збирання грошей на Збірник пам'яті М. О.Ветухова.

Музей-архів і бібліотека УВАН у ЗДА

У червні надійшло: книжок — 75, періодичних видань — 454, ілюстративних матеріялів — 23, різних — 81, разом 635 одиниць. Найважливіші поступлення: від Марії Соловій (Канада) — цінні рукописні матеріяли і листування покійного чоловіка Володимира Соловія; від родини П. Пясецького — книжки й рукописи покійного Лева Ганкевича, від американської письменниці українського походження Марії Галун-Блор — всі її друковані твори, фото і три рукописи; від інж. М. Кравчука — оригінальний портрет його роботи поета М. Ореста (1948) та скульптурний проект пам'ятника Шевченка; від В. Голубничого — цінний комплект видань Прегера (44 книги); від проф. С. Литвиненка — 21 образ робіт Лева Геца, переданих до Музею УВАН у ЗДА,за розпорядженням мистця. Крім того одержано різні дарунки книжками і рукописами від 18 осіб і від 6 установ. До Фонду Т. Осьмачки Ю. Лавріненко передав книгу Ф. Мелешка „Три покоління" з дарчим написом автора покійному поетові.

Закінчено каталогізування бібліотеки М. Кураха і розпочато книжковий опис книжок С. Шрамченка.

Виставка картин під час літнього періоду

В залі першого поверху Академії виставлено картини, що їх подарували українські мистці Академії для продажу з метою покриття боргу за будинок Академії. Виставлено 32 картини.

Грошові надходження до Академії в червні 1963

Одержано по $100. від Українського Лікарського Товариства Північної Америки і від парафії Української Православної Церкви св. Покрови в Рочестері. $75. одержано від о. Гр. Домашовця з Гартфорду, Конн., — разом з раніше внесеними, $100. Замість квітів на могилу А. Т. Дерев'янка, 18 осіб з Трентону внесли $85. Об'єднання Українців Вашингтону надіслало $50. Пожертви по $25: проф. І. Губаржевський (Ню Йорк), В. Чікарда (Мінн.). По $20: О. Чехівська (Філядельфія) — з нагоди днів св. Олени і А. Худяк (Дітройт). По $15: М. Бабій (Клівленд) і Д. Герчанівський (Дітройт). По $10: д-р К. Бризгун (Торонто, з раніше внесеним — $75), І. Гончаренко (Ньюарк), Д. Даниленко(Мін.), Д.Грушецький (Шикаго), О. Смаль (Ньюарк). По $5: П. Біланюк (Дітройт), П. Бреславець (Мінн.), М. Бурда (Мілвокі), З. Дончук (Філядельфія), С. Жуковська (Ню Йорк), М. Лаврін (Варрен, Міч.), І. Куйдич (Н. Дж.), Я. Струк (Трентон), О. Чапельський (Енн Арбор, Міш.), По $2: Б. Грінвальд (Мін.), І. Зіноватий (Ст. Пол, Мінн.).

На видання збірника пам'яті М. Ветухова надійшло $10 від М. Козака з Канади. До Фонду Т. Осьмачки — $10 від В. Лімончена з Каліфорнії. До фонду історичних збірників: від О. Архімовича $10 і від М. Воскобійника $10. До фонду купівлі піяніно: по $10 від О. Архімовича і А. Енґеля.

Управа УВАН у ЗДА і Управа Фундації Академії глибоко вдячні всім прихильникам Української вільної науки, що своїми пожертвами підтримують діяльність Академії.

„ДАДЖЕРС" ГРОМЛЯТЬ „ЯНКІВ": Змагун „Даджерсів" Джім Ґіллім здобуває одинокy точку третьої зустрічі Світових Серій, осягаючи останню базу під загальну радість 57-тисячної маси глядачів. В цій грі, яка закінчилася перемогою „Даджерсів" 1:0, кидач Дан Драйздейл збив своїми метами дев'ятьох змагунів „Янків" з Ню Йорку.

Ген. Тейлор виїде до Пакістану у зв'язку зі спором щодо зброї для Індії

О'єднані Нації. — Пакістанський міністер закордонних справ Зульфікар Алі Бутто, який прибув до ЗДА на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, заявив журналістам, що підписані впродовж останнього року договори Пакістану з Комуністичним Китаєм в справах кордонів, торговельних взаємин і летунської комунікації це звичайні події „в ході нормалізації сусідських взаємин" між тими обома країнами. По тій лінії мав говорити названий представник Пакістану з президентом Кеннеді в минулу п'ятницю 4 жовтня ц. р. Після тієї наради — чи може саме на тій нараді — поріше-но, що до Пакістану поїде голова шефів об'єднаних штабів Америки ген. Максвел Тейлор, після того, як він буде присутній на конференції Військової Комісії СЕНТО (т. зв. Центральної Оборонної Організації, — колишній Багдадський Пакт, що його учасниками є тепер Британія, Туреччина, Іран і Пакістан з ЗДА тільки у Військовій та Економічній Комісіях), в Анкарі 5—6 листопада. Між ЗДА й Пакістаном, двома союзниками, погіршились відносини у зв'язку з доставами американської зброї для Індії, з якою Пакістан має напружені відносини через затяжний спір за Кашмір. ЗДА невдоволені теж з кокетування Пакістаном Пейпінгу. В цих справах їздив вже до Пакістану заступник державного секретаря Джордж Болл, але без великого успіху. В мин. суботу президент Пакістану Мохаммед Аюб Хан знову нагтаврував достави зброї Індії з Америки і від Британії, — сказав він — тільки підбадьорили Індію до нової „провокації": він мав на увазі заяву кашмірського прем'єра Бакші Ґалям Мохаммеда, що внедрові прем'єр Кашміру, спірної території між Пакістаном і Індією, стане звичайним індійським губернатором і таким чином Кашмір буде тільки одною з провінцій Індії.

СССР проти західньої атомової флотьи з атомовими ракетами

Москва. — Совєтський Союз переводить натиск на західні держави, щоб вони вирекли ся американського пляну щодо побудови надводної флотьи з 25-ох кораблів з різнонаціональною залогою та атомовими ракетами типу „Поларіс". Проти цього проєкту висловлювався совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико в своїх розмовах з державним секретарем Діном Раском і британським міністром закордонних справ лордом Гюмом і він зголосить застереження Совєтів також в розмові з президентом Кеннеді, яку має мати в найближчий четвер. Совєти найбільше бояться, що через те Західня Німеччина, як учасник того проєкту, прийде в посідання атомової зброї. Американські чинники виясняли Громикові, що участь Західньої Німеччини в отій флотьі саме й гарантує, що Західня Німеччина не матиме власної атомової зброї в її суверенному посіданні. Атомові ракети в отій надводній різнонаціональній флотьі будуть під контролою американців. Очевидно, що Совєти затривожені добрими виглядами на реалізацію того проєкту, бо по одились на нього вже Західня Німеччина, Італія, Голляндія, Греція і Туреччина, а в дальших розмовах на цю тему братиме участь і Британія. ЗДА запропонували перевести один ниціальник для переведення „проби" з різнонаціональними залогами та заінсталювання на ньому атомових ракет. Совєти, тримаючись своєї давньої шантажевої політики, твердять, що створення такої різнонаціональної флотьи „перешкодить відпруженню міжнародної атмосфери".

● **У Кенії в Африці** лікар тамошнього европейського шпиталю зауважив, що автохтонні мурини паломничать на подвір'я шпиталю де вони сваряються сісти бодай на хвилинку на тамошню велику черепаху. Такий експеримент буцім-то лікував людей від пострілу та рівного роду „кольок" і болів в костях. Сам лікар перевірив на собі, що дійсно такі болі минаються. Фахово пояснено це особливою позицією, яку треба було приймати, щоб втримались бодай короткий час на вигнутому хребті черепахи.

● **Організація**, яка висилає так звані пакети КАРЕ, пляниє вислати 6 мільйонів пачок до 33-ох країн, щоб допомогти 35 мільйонам людей. З европейських держав пачки висилатимуться до Югославії, Греції, Польщі, Італії й Кіпру.

● **Штайнштюкен** — це маленька оселя під Берліном, оточена довкола комуністичною східньо-німецькою територією, яка проте на основі договору з останнього воєнного часу належить до американської зони Західнього Берліну. Три американські військові поліціянти символізували американську „владу" в тій оселі, де живе 159 німців. Тому, що в останньому часі німецькі комуністи провокували там різні „інциденти" та зокрема кидали камінням в „джипа" згаданих поліціянтів, з Західнього Берліну висилано туди гелікоптером ще кілька поліціянтів для „скріплення залоги".

● **Югославський** президент Тіто з дружиною та своїми дорадниками 4-го жовтня прибув з Перу до Мехіко, де має перебути два тижні.

● **Французька преса** висловлює думку, що альжирський диктаторський президент Ахмед Бен Белла, який не скриває свого захоплення „соціялізмом" Фіделя Кастра, маршує в тому самому напрямку, по якому йшла Куба, поки не опинилася цілком в комуністичному таборі. Єдиний сумнів викликає питання, чи Совєти захочуть взяти на себе тягар — заступити Францію у фінансовій та всякій іншій допомозі Альжирові.

Колишні президенти мають право промовляти в Сенаті

Вашингтон. — Сенат 1-го жовтня прийняв внесок про зміну свого реґуляміну в тому дусі, що колишні президенти ЗДА мають право промовляти в повному Сенаті та брати участь в Сенатських Комісіях, але не зможуть вносити законопроєктів та голосувати. Згідно з цим внеском колишні президенти можуть користати з нового права зараз після сенатської ухвали. Внесок в цій справі поставив був сенатор демократ із Ровд Айленду Клеборн Пелл, який пригадав, що вже 19 разів в 19-ох попередніх роках ставили подібну пропозицію в Сенаті, але її відкидали. Це відноситься до 3-ох живих колишніх президентів: Герберта Гувера, Гаррі С. Трумана і Двайта Д. Айзенгавера, які будуть тепер „сенаторами без теки". Але ще не знати, чи колишні президенти схочуть скористати зі свого привілею та промовляти в Сенаті. Перед промовою колишній президент мусів би повідомити предсідника Сенату про своє бажання промовляти в Сенаті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, 155 Відд. в приміщенні Укр. Нар. Дому, 766 Стейт вул.

СУБОТА, 12-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

ШИКАГО — Середній Південь! Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, 220 Відд. о год. 7:30 веч. в парохіяльній залі при 4950 Полайна вул. На порядку нарад важливі справи, як нової акцидентової грамоти, проєктованої Відділом забави в дні 2-го листопада ц. р. і інші. Місячні вкладки можна вплачувати на місячних зборах, або на руки фінансового секретаря п. Івана Мелинишина, 5842 S. Talman Ave, Chicago 29, Ill. — М. Харів, пред., І. Мелинишин, касир.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва Мир, 324 Відд. о год. 7-ій веч. Просимо прибути і вирівняти залеглі вкладки. — І. Струк, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. Василія Великого, 364 Відд., о год. 2-ій по пол. в УНД, 3161 East 93rd Street. — В. Владика, секр.

МЕНВИЛ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 349, о год. 2-ій по пол. в Укр. Нар. Домі в Раритан, Н. Дж. Проситься всіх членів точно прибути. — Управа.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 75, о год. 1-ій по пол. в домі УНДому при Мартин вул. Проситься прибути на збори. — Секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Збори С-ва Розд. Пресв. Богородиці, Відд. 36, в год. 4-ій по пол. на церковній залі під ч. 305 Гудсон Аве. Є багато справ до полагодження. — Анна Стрілець, пред., Катерина Ярославська, Касир, С. Гунька, секр.

ТАРЗАН, ч. 5120. Ніж в руці...

— Як я можу знати, що ви не є звичайним ошуканцем? — знов підозріло повторив Нгото.

Обличчя П'єра почорніло від люті, і він швидко витягнув схований ніж,

А тоді він пішов вперед, жорстоко кажучи. — Це в дійсності немає значення, Нгото...